

WINY MAAS

Architect en
stedenbouwkundige

INNOVATIE
2021

'MEER
RUIIMTE
VOOR
HET
EXPERIMENT'

LEES VERDER

TEKST: CHRISTINE STEENKS

De Rotterdamse Markthal, Depot Boijmans Van Beuningen, Valley in Amsterdam: je herkent er de hand in van architect WINY MAAS. ‘Onze ontwerpen maken grotere kwesties zichtbaar en geven er een geprononceerde richting aan. Je snapt ze in één oogopslag.’

Die grotere kwesties bepalen op drie terreinen de toekomst van de stad: haar economie, ecologie en sociologie. Maas: ‘Steden moeten verdichten, maar ook vergroenen en bereikbaar blijven voor iedereen. Dat vraagt om een andere economie en ecologie en om een verbeterde, inclusievere sociologie. Een flinke opgave die meer begrip en samenwerking vereist binnen de vastgoedbranche. We vinden elkaar in het wensenlijstje dat er ligt; dat vormt onze gezamenlijke uitdaging.’

HET PALLET

De Markthal in Rotterdam illustreert hoe Maas op originele en creatieve manier naar oplossingen zoekt. Het geheel vormt een unieke combinatie van verdichting met betaalbare woningen rond een semipublieke ruimte. Tegelijk geeft het karakter aan de omgeving, iets waar Maas graag aan bijdraagt. ‘Verdichten is om verschillende redenen van belang. Het houdt het platteland open, vermindert mobiliteit, geeft de stedelijke cultuursector meer mogelijkheden en komt tegemoet aan de vraag naar woningen. Maar het moet wel op een humane, ecologische en economische manier gebeuren. Niet door allemaal hetzelfde type hoogbouw. Ik wil graag het hele pallet laten zien van hoe de toekomst kán zijn. Met biodiverse gebouwen en soms extreme ontwerpen. Met vastgoed kun je daar echt heel veel aan doen en via ruimtelijke ordening zijn verschillende problemen op te lossen. Daar zijn stedenbouwkundigen en architecten continu mee bezig.’

OVERZICHT EN PERSPECTIEF

De liefde voor het vak zat er bij Maas al jong in. Zijn eerste bouwtekening dateert uit de periode dat hij als verkenner bij de scouting het clubhuis ombouwde tot tijdelijk spookhuis. Daarvoor moest de toen achtjarige Winy langs bij het lokale architectenbureau in zijn geboorteplaats Schijndel. Later begonnen zijn ouders een tuincentrum en bloemisterij. Hij werkte mee in het bedrijf en volgde een bloemenschikcursus. In die tijd luidde de Club van Rome de noodklok.

‘STEDEN MOETEN VERDICHTEN, MAAR OOK VERGROENEN EN BEREIKBAAR BLIJVEN VOOR IEDEREEN’

WINY MAAS

De opkomst van de natuurbeweging en de aandacht die zij eist voor het milieu hebben een blijvende invloed op Maas. Hij besluit landschapsarchitectuur in Boskoop te studeren. Daarna volgt hij aan de TU Delft de studies architectuur en stedenbouw. ‘De input van de omgeving is altijd belangrijk bij mijn ontwerpen’, vertelt hij. ‘Landschap gaat om overzicht en het grotere perspectief. Dat houd ik ook steeds voor ogen. Ik wil me niet verliezen in details.’

TORENS ALS BERGEN

In 1993 start Maas samen met Jacob van Rijs en Nathalie de Vries architectenbureau MVRDV. Dat maakt zeven jaar later naam met de gestapelde landschappen van het Holland Paviljoen op de Expo 2000 in Hannover. Het paviljoen, dat binnenkort een nieuwe invulling krijgt, is opgebouwd uit verschillende landschappen, van duinen op de begane grond tot bossen en kassen op de etages daarboven.

Ook bij Valley op de Amsterdamse Zuidas vormt ‘landschap’ de verbindende schakel. De drie woon-werktorens hebben verschillende hoogten en zijn bekleed met bomen en struiken. Groene terrassen verbinden als een vallei de gebouwen met elkaar. ‘De torens lijken bergen’, vertelt Maas. ‘Hoe hoger je komt, hoe minder bomen er groeien. Net als in de natuur. Landschapsarchitectuur is een vak apart, maar ik breng de verschillende werelden graag bij elkaar. Dat is niet eenvoudig, maar noodzakelijk. Gebouwen moeten vergroenen. Uit onderzoek blijkt dat de aarde met een graad afkoelt als op alle platte daken ter wereld bomen worden geplant.’

SAMEN AANPAKKEN

Van Maas mag de markt wel wat experimenteler zijn. Zeker met het oog op de verschillende issues die er liggen. ‘Het is de afgelopen vijftig jaar wel iets groener geworden’, merkt hij, ‘en ik zie ook een kleine verschuiving van betonbouw naar houtbouw. Maar het zijn hele voorzichtige stapjes. Er moeten sneller grotere stappen worden gezet en er moet meer ruimte zijn voor het experiment. Als COVID-19 ons iets heeft geleerd, is het wel: vergroening is nodig en gezondheid belangrijk. Verdichten zal moeten, maar niet zonder goede openbare ruimte met veel natuur. Er liggen uitdagingen op verschillende terreinen. Ik hoop dat we de grote issues op het gebied van klimaat, woningnood en de kloof tussen arm en rijk collectief regelen. Niet allemaal op ons eigen eilandje blijven aanmodderen, maar ervoor kiezen om samen de grote crises aan te pakken.’

‘KNIPOOG’

‘Veel mensen zoeken iets unieks om in te wonen of te werken. Er is veel behoefte om op te vallen en verschil te maken. Maar onder andere investeerders neigen nog te veel naar afgevlakte producten. Experimenteren én samenwerken zijn de sleutelwoorden voor een succesvolle toekomst. Blijf niet steken in oude gewoonten en houd niet te lang vast aan bekende trends en waardes.’ Zelf heeft Maas er plezier in juist te breken met dat wat regel lijkt. Valley op de Amsterdamse Zuidas noemt hij in dat opzicht ‘een knipoog naar de omgeving’. Het woon- en kantoorcomplex heeft gedeeltelijk de spiegelende gevels die de Zuidas typeren en sluit daarmee aan bij wat hij ‘de koudheid van de Zuidas’ noemt. ‘Maar ik hak er zoveel uit dat het een omslag biedt. Ergens is deze omslag aan de Zuidas een vorm van zelfkastijding. Tegelijkertijd biedt ze perspectief voor de toekomst. Het kan anders!’

RUIMTE

Winy Maas streeft in zijn werk niet alleen naar vergroening, maar ook naar hyperbolen in de architectuur. ‘Dat is in dit vakgebied een no go area’. Maar soms is een zekere overdrijving nodig om kwesties uit te vergroten. Bij het Depot Boijmans Van Beuningen in het Museumpark is dat letterlijk het geval. ‘Eigenlijk wil je het niet: bouwen in een park. Het is een contradictie waar ik mee te dealen had. Hoe los je dat op? Door dat wat je weghaalt, weer terug te plaatsen op het dak. En het gebouw heeft een kleine footprint waardoor het park zo min mogelijk wordt beroerd. Verder geeft de spiegelende gevel visueel meer ruimte aan de omringende natuur. De bolling in de gevel verdriedubbelt dat visuele effect nog eens. Zo ontstaat een ontwerp dat op geen enkel ander gebouw lijkt of juist - door de weerspiegeling aan de stadse kant - op alle gebouwen tegelijk. Dat maakt het echt van ons allemaal.’

‘BLIJF NIEUWSGIERIG’

Zijn ontwerpen - altijd een product van het team, benadrukt hij - maken Winy Maas tot een internationaal gerespecteerd architect. ‘Dat maakt me kwetsbaar en houd me scherp. Het daagt me ook uit om de generieke boodschap die we hebben op verschillende manieren uit te dragen. In het buitenland kan ik met een andere vertaling hetzelfde idee uitwerken. Er zijn meer oplossingen voor dezelfde problemen. Daarom is mijn motto: blijf nieuwsgierig. Sta bij elk nieuw ontwerp open voor discussie. Dat is het leukste: alle mogelijkheden openhouden. Ik heb ook niet de wijsheid in pacht.’

TOEKOMST

In de stad van de toekomst is alleen kennis van woningen niet meer voldoende. Maas: ‘Je moet ook steeds meer begrip hebben van de stad zelf. Juist vanwege haar populariteit en de noodzakelijke verdichting die daaruit voortvloeit. Bij gebiedsontwikkeling komen lange en korte termijn samen. Daar wordt de noodzaak duidelijk van kleinere plots in de kieren en gaten die de stad nog heeft; van functiemenging, inspraak van betrokkenen en aandacht voor vergroening. Het gaat niet alleen om woningen bouwen. Begrip van de richting waarin steden zich ontwikkelen én onderlinge samenwerking zijn onmisbaar geworden. We staan op een kruispunt. Er ligt een grote opgave op verschillende terreinen. Ze vormen een ingewikkelde knoop, maar verdichting kan een oplossing bieden. Daarmee maak je verschillende dingen mogelijk. Ik hoop dat we binnen de vastgoedsector die uitdaging samen aangaan en denk daar graag in mee!’ •